

СПРАВА «Д.Б. ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF D.B. v. UKRAINE)

(Заява № 36484/16)

Стислий виклад рішення від 25 вересня 2025 року

У липні 2009 року адвокатське об'єднання, партнером якого був заявник, уклало з тимчасовим адміністратором банку договір про надання правової допомоги. За успішне стягнення та повернення банку активів позичальників, адвокатське об'єднання мало отримати гонорар у розмірі 8 % від вартості повернутих активів. У листопаді 2009 року банк отримав у власність велику земельну ділянку, після чого адвокатському об'єднанню було виплачено понад 300 млн грн за надані послуги. У 2010 році банк, який представляв новий тимчасовий адміністратор, звернувся до Шевченківського районного суду м. Києва з позовом проти адвокатського об'єднання, заявника та його партнера, вимагаючи визнання договору недійсним і повернення сплачених коштів (перше провадження). Він стверджував, що договір суперечив положенням цивільного законодавства та правилам адвокатської етики. За результатами розгляду районний суд відмовив у задоволенні позову. Банк подав апеляційну скаргу, повторно навівши ті самі аргументи, та у доповнення просив розглянути нові обставини, зокрема, що колишній тимчасовий адміністратор перевищив свої повноваження (*ultra vires*). Апеляційний суд міста Києва залишив рішення першої інстанції без змін, відхиливши доводи банку про перевищення повноважень тимчасовим адміністратором. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ (далі - ВССУ) відмовив у відкритті касаційного провадження. У 2013 році банк звернувся до господарського суду з позовом проти адвокатського об'єднання навівши ті ж аргументи, що й у першій справі, зокрема, щодо дій адміністратора *ultra vires* (друге провадження). Господарський суд першої інстанції задовольнив позов і визнав договір недійсним, зазначивши, що банк не дотримався норм державних закупівель. Заявник оскаржив це рішення, наголошуючи, що суд не залучив його до провадження та що банк не повідомив суд про перше провадження та його результати. Київський апеляційний господарський суд залишив без змін рішення першої інстанції, вказавши, що підстави у двох провадженнях були різними, а також до провадження були залучені інші сторони. Вищий господарський суд України (далі - ВГСУ) залишив рішення без змін. Заявник подав заяву про перегляд постанови ВГСУ посиляючись на розбіжності у тлумаченні положень матеріального права між остаточною ухвалою ВССУ у першому провадженні та постановою ВГСУ у другому провадженні. Верховний Суд України відмовив у перегляді, зазначивши, що рішення першого провадження були засновані на інших фактичних обставинах. До Європейського суду з прав людини (далі - Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) на порушення принципу правової визначеності у зв'язку з ігноруванням

національними судами висновків, зроблених у попередніх судових провадженнях з цього самого питання. Європейський суд дійшов висновку, що національні суди у другому провадженні не навели підстав, які б продемонстрували наявність обставин суттєвого та переконливого характеру, що виправдовували повторний розгляд питання, яке було вирішено остаточним рішенням суду. Повторно розглянувши питання, яке вже було вирішено ухвалою Апеляційного суду міста Києва у першому провадженні, національні суди діяли усупереч принципу юридичної визначеності, який є невід'ємною частиною пункту 1 статті 6 Конвенції, та не забезпечили справедливий розгляд справи заявника. Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції.